

**ERICH
KÄSTNER**

**INTERJÚ
A MIKULÁSSAL**

TREND

**ERICH
KÄSTNER**

**INTERJÚ
A MIKULÁSSAL**

A kötetet összeállította:
Sylvia List

TREND

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Interview mit dem Weihnachtsmann

Atrium Verlag, Zürich, 2023

© Atrium Verlag AG, Zürich, 2014, and Thomas Kästner

Fordította:

GYŐRI LÁSZLÓ (prózai szövegek)

PAPOLCZY PÉTER (versek)

Szerkesztette: Dóka Péter

Borítóterv: Tillai Tamás

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

Hungarian translation © Győri László, Papolczy Péter, 2025

Hungarian edition © Trend Kiadó, 2025

*„A karácsony kétségtelen
a legszebb nap kell hogy legyen.”*

A NÉMET KIADÁS SZERKESZTŐJÉNEK ELŐSZAVA

Ajándékozni nem egyszerű. Ha a meglepetés minden szempontból sikerül, az az összes érintettet boldoggá teszi. Ám elég gyakran megesik, hogy a meglepetésből „szép kis meglepetés” lesz, ami ennek éppen az ellenkezőjét jelenti – ez történik jelen válogatáskötet címadó történetében is.

Az *Interjú a Mikulással* című, 1949-es szöveg látszat és valóság viszonyát boncolgatja – mégpedig a Mikulás életére vonatkozóan. Mióta 1989-ben megtalálták, ez a kis humoreszk Kästner egyik legnépszerűbb szövegévé lépett elő. Válogatásunkban az első változatát közöljük.* Szerzőnk időközben alighanem maga is elfelejtette nagy szakállú, enyveskezű látogatóját, különben nem valószínű, hogy másfél évtizeddel később ismét eltűnődött volna azon, hogy *És a Mikulásnak ki ad ajándékot?* Ha ő maga nem gondoskodik a saját

* A bibliográfiai adatokat, valamint a szövegekhez kapcsolódó kiegészítő és magyarázó információkat a kötet végén található *Jegyzetek* című rész tartalmazza.

ajándékaról, ahogy azt Kästnernél teszi, akkor általában senki – jól tudja ezt minden gyermek.

„Szép kis meglepetés!” – mondhatja az ember abban az esetben is, amikor a karácsonyi ajándéknak baja esik, még mielőtt átadhatnák. Ilyen meglepetés éri a kis Pétert is az *Edény – apró hibával* című történetben. És ezt gondolja Mikulásnak beöltözött hősünk, amikor rögtön az első pillanatban kínosan lelepleződik (*Én, szegény Mikulás!*).

Felnőttekkel is megeshet, hogy a meglepetésből nem lesz semmi. Az *Ünnepi levél* klasszikus helyzetet ír le: a tanácstalan, ötlettelen férj a karácsony előtti stressz közepette csupán arra képes, hogy leveleket írjon. Az *A szabály, az szabály, ha értelmetlen is* című írásban pedig a vámtisztviselő kegyetlen és ostoba pedantériája fosztja meg a szegény öregasszonyt karácsonyi ajándékától.

A *Karácsonyi üdvözet hanglemezen* című történetben az elpuskázott meglepetés következtében még annak veszélye is fennáll, hogy az ajándékozókat kitagadják az örökségből, az 1929-ben írott *Szalonképtelen* mesében az igazságos ajándékosztásról döntő legfelső hatalom tevékenysége elé pénzügyi akadályok gördülnek. A gazdasági válság éveiben, 1930 körül sokaknak kevéssel kellett beérniük (*Karácsony a szabadban*), vagy éppenséggel semmit sem kaptak (*Szenteste*), és az sem

járt jobban, akinek szenteste dolgoznia kellett – de ő legalább azzal vigasztalhatta magát, hogy egyáltalán van állása (*A pincér szentestéje*).

Jó másfél évtizeddel később, az elvesztett háború után, az 1946-os év csikorgóan fagyos telén az emberek még ennél is szűkösebb körülmények között ülték meg a karácsonyt. De legalább végre újra béke volt, és minden nyomorúság ellenére ünnepeleltek: „Akkor is felvidíthatjuk és kicsit boldoggá is tehetjük a gyerekeket – állapította meg Kästner –, ha közben éppen nyakig ülünk a magunk okozta boldogtalanságban.” (*Parancsoljon befáradni...*)

De ennél azért jobb, a felnőttek számára pedig a legboldogítóbb, ha valami ajándékot adhatnak a gyerekeknek, legyen az csak néhány baba (*Ajándékozás után*) vagy némi pénz egy vonatjegyre, amivel egy diák hazautazhat a szüleihez (*Koch tanár úr, a karácsonyi angyal*). Ebben a kedves történetben – amelynek hősei az internátusban lakó kisdíák, Gustl, illetve Koch tanár úr – könnyű ráismerni *A repülő osztály* című regény egyik epizódjának korai változatára, és benne Martin Thalerre és Doktor Bökhre, más néven Justusra.

Léteznek persze egészen nagyszabású ajándékok is, olyanok, amilyenekről a gyerekek álmodnak – mondjuk, egy egész ház, amit ők maguk szívesen adnának ajándékba (*Rövid tanfolyam karácsonyi köszöntőkből*),

ám szinte eláll a szavuk, ha valaki őket lepi meg vele. Ez történik Emberkével, a kis Zimankovy Maxival is, akinek Hókusz von Pókusz és Marcipán Róza a Luganói-tó partján álló villájuk kertjében picurka, teljesen berendezett villát építenek (*Emberke és a nagy ajándék*). Alighanem egy ilyen nagy – okkersárga, tóra néző – villára vágyott volna Kästner is, ha ő maga választhatta volna meg karácsonyi ajándékát. Hiszen imádta a hegyi tavakat, a látványt, ahogy víz és hegy találkozik, a Luganói-tó pedig egyenesen a kedvence volt. Az 1960-as évek elején sok hónapot kellett a környéken, az agrami szanatóriumban töltenie, ahol tuberkulózissal kezelték. És bármennyire lenyűgözte is a táj, mindennek örült, ami megszokott életére emlékeztette, és elterelte figyelmét a sivár szanatóriumi hétköznapiokról (*Advent Agrában*).

Végezetül a karácsonyi és karácsony előtti történetek és versek után Kästner újévi jókívánságai és tanácsai következnek (*Újévi kívánság, A gyermek minden jót kíván, Szilveszteri beszéd*), és ezek között egy sajátos szilveszteri élmény, amelynek drámai címe – *A legyilkolt vidámság* – remélhetőleg senkit sem riaszt vissza attól, hogy elolvassa.

München, 2014 nyarán

Sylvia List

Interjú a Mikulással

Megint csengettek. Az elmúlt órában már kilencedszer! A csengőgombok szerelmesei túlságosan ráérnek. Vannak ilyen napok. Bosszúsan kimentem, és ajtót nyitottam.

Mit gondolnak, ki állt odakint? Szent Miklós személyesen! Jól ismert, történelmi öltözkében. Szakálla fehér, orcája piros. Hátán zsákjával – az pedig tele minden jóval: piros almával, mogyoróval, mézeskaláccsal. Szelíd kezében mogyorófa virgács a rossz gyerekeknek.

– Ó! – mondtam. – A Mukilás!

– Mikulás, ha szabad kérnem. *I-vel* az elején. – Hangja kissé pikírtnek tűnt.

– Kisfiú koromban mindig Mukilásnak neveztem, az valahogy jobban tetszett.

– Szóval *maga* volt?

– Emlékszik még?

– Hát persze! Milyen helyes kis kölyök volt!

– Kicsinek még most is kicsi vagyok.

– Tehát itt lakik.

– Itt bizony.

Rezignáltan elmosolyodtunk, a rég elmúlt időkre gondoltunk. Aztán a Mikulásnak hirtelen eszébe jutott a munkaköri kötelezettsége, és megkérdezte, egyébként meglehetősen hivatalos hangon:

– No, és a gyerekek jól viselkedtek az idén? Ki volt rossz, mikor volt rossz, és hogyan volt rossz?

Jeleztem, hogy háztartásom gyermektelen. Nagyon szeretem a gyerekeket, éppen ezért nem szívesen terhelném őket még azzal is, hogy én vagyok az apjuk.

– Maga is csak lopja a napot! – mordult rám, és sarkon fordult.

– Maradjon még egy kicsit! – kérleltem. – Igyon meg velem egy kávét! – Őszintén szólva megsajnáltam. Ez a postásélet, lépcsőn fel, lépcsőn le, ráadásul télvíz idején, és szünet nélkül ezek a bárgyú, unalmas kérdések, hogy ki volt jó és ki nem volt jó a sok kedves gyermek közül, akik persze rettegnék tőle, és belőlük fagy az esti ima – ez a mesterség alapjában véve egy csöppet sem illik egy másfél ezer éves, viszonylag iskolázott úriemberhez. – Kérem, szerezzen nekem örömet! – folytattam. – Van itthon mazsolás kalácsom.

Mit mondjak? Maradt. Egy kicsit azért kérette magát. Az ajtónál letörölgette a csizmáját, zsákját a gard-

róbszekrénynek támasztotta, botját a fogasra akasztotta, végül a nappaliban megivott velem egy kávét. Hozzá megevett négy szelet mazsolás kalácsot. Négy jó vastag szeletet. Pola, a fekete kismacska már a második szeletnél a vállán termett, elheveredett, mint egy szőrmeboa, és dorombolt. Ez úgy hangzott, mint ha egy kobold serénykedne a varrógépen.

– Milyen kellemes itt magánál – jegyezte meg a Mikulás. – Kimondottan hangulatos.

– Parancsol egy szivart?

– Nem utasítom vissza.

Hoztam a dobozt. Kiszolgálta magát. Tűzzel kínálta. Bal csizmája segítségével lerúgta magáról a jobb csizmáját, és megkönnyebbülten felsóhajtott.

– A lúdtalpbetét miatt... Rettenetesen nyom.

– Szegény ember! A maga szakmájában!

– Ma már nincs olyan sok munka, mint azelőtt. De ez a lábamnak még jót is tesz! Gomba módra elszaporodtak az álmikulások. Ahová csak néz az ember, tucatjával bóklásznak mindenütt, elárasztják a várost.

– Ráadásul egy nap a gyerekek azt fogják hinni, hogy ön, az igazi Mikulás nem is létezik!

– Így igaz! Ezek a csibészek rontják a hírneveimet. Kerítenek egy bundát, szakállat ragasztanak, utánoz-

nak engem, de persze a legtöbbjük abszolút tehetség-telen. Dilettáns banda. Mikulásnak lenni egyáltalán nem egyszerű!

– Hogy ez milyen igaz! Egyszer én is kipróbáltam, éppen csak belekontárokodtam a mesterségébe. A vattaszakáll szörnyen csiklandozott. Rám jött tőle a tüsszögés. Mire a kis unokaöcsém, Franz azonnal odaszólt: „Egészségedre, Erich bácsi!”

– Na ugye! – Látogatóm elégedetten bólíntott. Láthatóan egyre otthonosabban érezte magát. Hatalmas, csodás füstkarikákat eregetett. Pola kíváncsian nézte, aztán – mint valami gyűrűn – átugrott az egyik ké-kesszürke karikán, és elfoglalta kedvenc helyét a falióra alatti széken, hogy a régi óra ketyegésének ütemére szunyókáljon egyet.

– Ha már a szakmájáról beszélünk – mondtam –, volna egy kérdésem, ami gyerekkorom óta foglalkoztat. Akkoriban nem mertem feltenni. Ma viszont már igen. Merthogy időközben újságíró lettem.

– Annyi baj legyen – mondta, és töltött magának még kávé. – Mit szeretne gyerekkora óta megtudni?

– Szóval – kezdtem bele némileg tétován –, az ön munkája voltaképpen szezonális tevékenységnek tekinthető, nemde? Decemberben ki sem lát a munkából. Minden egyetlen, alig pár hetes időszakra torlódik

össze. Úgy is mondhatnánk, ilyenkor igazi nagyüzem van. Most pedig...

– Hm?

– Most pedig égek a vágytól, hogy megtudjam, mivel foglalkozik az év többi részében!

A jó öreg Mikulás meglepetten nézett rám. Már-már úgy, mintha még soha senki sem tette volna fel neki ezt az oly kézenfekvő kérdést.

– Persze, ha nem akar erről nyilatkozni...

– Dehogynem – dörmögte. – Miért is ne? – Belekortyolt a kávéjába, majd fújt egy füstkarikát. – A november az anyagbeszerzés hónapja, ilyenkor minden napra jut valami tennivaló. Van olyan ország, ahol ilyenkor egyik pillanatról a másikra eltűnik a csokoládé. Senki sem tudja, miért. Vagy nincs elég alma, mert a parasztok visszatartják a termést. Aztán meg az a sok cirkusz a határon a vámosokkal. És a rengeteg szállítólevél... Ha ez így megy tovább, nemsokára már az októbert is rá kell szánnom. Eddig az októbert tulajdonképpen csak arra használtam, hogy csöndes visszavonultságomban szakállt növezzek.

– Csak télen visel szakállt?

– Természetesen. Nem járhatok egész évben úgy, mint a Mikulás! Vagy azt gondolja, hogy ezt a szőrmét is mindig magamon tartom? És háromszázhat-

vanöt napon át mindenhová magammal hurcolom a zsákomat meg a botomat? Na látja. Januárban aztán mérleget készíték. Rémes. A karácsony évszázadról évszázadra drágább!

– Magától értetődik.

– Utána elolvasom a decemberi postát. Főleg a gyerekek leveleit. Ez rettenetesen időigényes, de szükséges. Különben elveszítem a kapcsolatot a kuncsafatokkal.

– Világos.

– Február elején pedig leborotvátlatom a szakállam.

Az előszobában ebben a pillanatban ismét megszólalt a csengő.

– Bocsásson meg, kérem. – A Mikulás bólintott.

Az ajtó előtt egy házaló állt, rikítóan tarka képeslapokkal, és egy nagyon hosszú, nagyon szomorú történetbe kezdett, amelynek első részét hősiesen – hogy úgy mondjam: behunyt füllel – hallgattam végig. Aztán a kezébe nyomtam az összes aprót, amit a zsebeimből össze tudtam kaparni, és kölcsönösen kívántunk egymásnak a továbbiakra nézvést is minden jót. Elszánt ellenállásom dacára viszonzásul rám tukmált egy fél tucatot rettenetes képeslapjaiból. Végére is, mondta, ő nem koldus. Majd távozott.

Amikor visszaértem a nappaliba, a Mikulás éppen nagy nyögések közepette húzta fel a jobb csizmáját.

– Mennem kell – mondta –, hív a kötelesség. Mik azok a kezében?

– Képeslapok. Egy házaló löcsölte rám. Szerintem förtelmesek.

– Adja csak ide őket. Tudok olyat, aki örül nekik. Köszönöm a szíveslátást! Ha nem a Mikulás lennék, irigyelném magát.

Kimentünk az előszobába, ahol magához vette kelleit.

– Kár, hogy mennie kell – mondtam –, tartozik még nekem az év egy részével. Nem mondta el végig, hogy mivel tölti.

Vállat vont.

– Alapjában véve nincs sok mesélnivalóm. Februárban a gyerekfarsangokat intézem. Később a tavaszi vásárokat járom. Léggömbökkel, törökmézzel és olcsó felhúzzható játékokkal. Nyáron úszómester vagyok, és úszásoktatással is foglalkozom. Néha fagyaltot árulok. Aztán meg már megint itt az ősz... de most már tényleg mennem kell.

Kezet fogtunk. Az ablakból néztem utána. Öles, sietős léptekkel gázolt a hóban. Az Ungererstraße sarkán egy férfi várt rá. Úgy nézett ki, mint az előbbi házaló, az a bőbeszédű, a rettenetes képeslapjaival. Együtt fordultak be a sarkon. Vagy tévedtem volna?

* * *

Negyedóra múlva ismét csengettek. Most a Zimmermann és fiai csemegekereskedés kifutófiúja állt az ajtóban. Milyen kellemes vendég! Meghozta a grillcsirkét, a füstölt sonkát és a két palack piesporti rizlinget.

Fizetni akartam, de hirtelen sehol sem találtam a pénztárcám.

– Ráér, doktor úr – mondta a küldönc atyai hangon.

– Meg mernék esküdni rá, hogy az íróasztalon volt! – mondtam. – Hát jó, majd kifizetem holnap a számlát. De várjon egy pillanatot, hadd hozzak magának egy jóféle szivart!

Hirtelen a szivarosdobozomat sem találtam.

És később sem. A szivarjaimnak lába kelt. A levél-tárcámnak is. És az ezüst cigarettatárcámnak is nyoma veszett. A nagy holdkőberakásos mandzsettagombok és a frakkgombok sem voltak a helyükön, és másutt sem. Legalábbis a lakásomban nem. Képtelen voltam magyarázatot találni rá, hogy mindez hová tűnhetett. A vasútrészvényeket és a bélyeggyűjteményt már nem is kerestem.

Az este mégis hangulatosan, csendesen telt. A csirke és a piesporti rizling első osztályú volt. Már nem csöngetett senki. Az ablak előtt végtelen fehér tüllfüggönyként ereszkedtek alá a hópelyhek. Pola átmenetileg felébredt, és miszlikbe tépett egy sálat.

Az este tényleg jól sikerült. Valami mégis hiányzott.
De mi?

Egy szivar! Naná!

Tiszta szerencse, hogy az arany öngyújtóm is eltűnt. Mert bár nyugodt ember vagyok, mi tagadás: ha történetesen van tüzem, de nincs semmim, amire rágyújthatok, az az egész estémet tönkretette volna!

Tartalom

„A karácsony kétségtelen / a legszebb nap kell hogy legyen” – A német kiadás szerkesztőjének előszava	5
Interjú a Mikulással	9
Salonképtelen mese	18
Ünnepi levél	20
Karácsonyi üdvözllet hanglemezen	22
Karácsony a szabadban	27
Koch tanár úr, a karácsonyi angyal	29
A szabály, az szabály, ha értelmetlen is	40
Szenteste	43
A pincér szentestéje	45
Edény – apró hibával	46
Ajándékozás után	53
Babák és kiskutyák	54
Parancsoljon befáradni...	56
Rövid tanfolyam karácsonyi köszöntőkből	64
Én, szegény Mikulás!	67
A karácsonyfa	71

Emberke és a nagy ajándék	72
Advent Agrában	88
És a Mikulásnak ki ad ajándékot?	89
Újévi kívánság	90
A gyermek minden jót kíván	92
A legyilkolt vidámság	94
Szilveszteri beszéd	96
A fordító megjegyzése	97
Jegyzetek	99